

Serbia

Informacja na temat współpracy gospodarczej z Polską

1. Informacja statystyczna o Serbii

Powierzchnia	- 77 424 km ²	
Ludność	- 7,33 mln	
Narodowości	- Serbowie (82,9%), Węgrzy, Romowie, Bośniacy	
Liczba regionów	- 29 okręgów, w tym 5 znajduje się na terenie Kosowa, nieuznanego przez Serbię	
Ustrój polityczny	- republika	
Prezydent	- Aleksandar Vučić	
Premier	- Ana Brnabić	od 28 października 2020 r.
Minister Spraw Zagranicznych	- Nikola Selaković	od 28 października 2020 r.
Minister Handlu, Turystyki i Telekomunikacji	- Tatjana Matić	od 28 października 2020 r.
Minister Gospodarki	- Anđelka Atanasković	od 28 października 2020 r.
Minister Pracy, Zatrudnienia, Weteranów i Polityki Socjalnej	- Darija Kisić Tepavčević	od 28 października 2020 r.
Minister Górnictwa i Energetyki	- Zorana Mihajlović	od 28 października 2020 r.
Ambasador RP w Belgradzie	- Rafał Perl	od lutego 2020 r.
Ambasador Serbii w Warszawie	- Nikola Zurovać	

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PKB (wzrost w %)	- 1,8	0,7	2,5	3,0	4,1	3,8	-1,8	4,8
Inflacja (%)	2,7	1,5	1,1	2,6	2,8	2,35		
Stopa bezrobocia (%)	18,9	17,7	18,9	16,0	13,1	12,0	9,3	9,6
Eksport (w%)	5,7	10,2	11,9	21,3	8,5	7,9	-5,5	12,4
Import (w%)	5,6	9,3	6,8	28,0	10,2	8,2	-4,0	11,3
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w mln EUR	22,851	24,368	26,717	28,825	31,524	35,208	40,575	bd

Źródło: Narodowy Bank Serbii, Ministerstwo Finansów Serbii

Polityczna stabilizacja w kraju, po wyborach prezydenckich w maju 2017 r. nie przyniosła efektów gospodarczych. Wprawdzie udało się w ostatnich latach obniżyć bezrobocie z 26 proc. o blisko połowę, to jednak nie zmniejszył się obszar biedy. Kurczy się zwłaszcza klasa średnia i rośnie odsetek społeczeństwa zagrożony ubóstwem.

Kraj rozwija się w tempie ok. 3 proc. PKB rocznie, podczas gdy dla poprawy sytuacji musiałoby to być ok. 5 proc.

MINISTERSTWO ROZWOJU, PRACY I TECHNOLOGII

Na przeszkodzie stoi brak reform. Gospodarka Serbii wciąż pozostaje silnie zoligarchizowana, a w urzędach panują biurokracja i nepotyzm.

21 czerwca 2020 r. w Serbii odbyły się wybory parlamentarne, prowincjonalne i lokalne, w których – na wszystkich szczeblach – zdecydowane zwycięstwo odniosła rządząca niepodzielnie od 2012 r. Serbska Partia Postępowa (*Srpska napredna stranka*, SNS). Zgromadzenie Narodowe ukonstytuowało się 3 sierpnia 2020 r. 28 października 2020 r. Zgromadzenie Narodowe Serbii udzieliło wotum zaufania nowemu rządowi, na którego czele stanęła dotychczasowa premier Ana Brnabić. Mimo zdecydowanego zwycięstwa w wyborach parlamentarnych Serbskiej Partii Postępowej, powołanie nowego rządu nastąpiło dopiero po czterech miesiącach od głosowania. Zgodnie z zapowiedziami **drugi gabinet premier Brnabić będzie rządem kontynuacji. Jego mandat zostanie również ograniczony w czasie**. Jeszcze przed utworzeniem rządu prezydent Serbii Aleksandar Vučić zapowiedział bowiem, że najpóźniej na początku kwietnia 2022 r. w Serbii odbędą się przedterminowe wybory parlamentarne.

W skład drugiego gabinetu premier Any Brnabić (SNS) weszło ostatecznie 23 ministrów: 21 ministrów resortowych i 2 ministrów bez teki. W rządzie pozostało 11 dotychczasowych ministrów (5 ministrów zachowało swoje stanowiska, a 6 zmieniło resort). Politycy z SNS otrzymali łącznie 11 tek ministerialnych, zaś przedstawiciele innych partii obsadzili 7 stanowisk ministerialnych. W rządzie zasiada także 5 ministrów formalnie bezpartyjnych, w praktyce jednak posiadają oni poparcie SNS (tzw. „miękczy postępowcy”). Premier Brnabić podkreślała także, że 10 stanowisk ministerialnych zostało obsadzonych przez kobiety.

Program rządu Serbii koncentruje się na poprawie bardzo trudnej sytuacji kraju. Program uzdrowienia gospodarki, został oparty na trzech filarach: stabilizacji finansów publicznych, reformie sektora publicznego oraz reformie warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Nowy rząd zapowiedział m.in. gruntowną reformę gospodarczą, rozwój sektora prywatnego oraz przywrócenie równowagi budżetowej, co ma doprowadzić do zmniejszenia deficytu budżetowego do 3-4% PKB do końca 2018 r. i zatrzymać wzrost długu publicznego na poziomie ok. 75% PKB.

Priorytetem jest integracja Serbii z Unią Europejską i dostosowanie serbskiego prawodawstwa do wymogów członkostwa w UE. Zamiarem rządu Serbii jest zamknięcie negocjacji do końca 2020 r. Strona serbska liczy, że zostanie członkiem UE w 2025 r. Pozostałe cele to kontynuacja dialogu z Kosowem, współpraca regionalna oraz współpraca z Rosją i Chinami.

Wg Narodowego Banku Serbii¹ COVID 19 i globalne spowolnienie, według dostępnych danych, miały mniej dotkliwy wpływ na Serbię w porównaniu z innymi krajami europejskimi, ze względu na utrzymującą się w kraju stabilność makroekonomiczną i finansową, dynamikę wzrostu a także trafny pakiet monetarno-fiskalny oraz strukturę gospodarki. Ze stosunkowo niskim spadkiem PKB w 2020 r. Serbia jest jednym z najmniej dotkniętych pandemią COVID-19 krajów Europy Południowej. Dzięki podjętym działaniom ekonomicznym udało się zapobiec większemu spadkowi inwestycji i zaufania konsumentów, zachowano moce produkcyjne, siłę roboczą i korzystne perspektywy makroekonomiczne. Podjęte działania rządu Przyjęte działania gospodarcze (5,8 mld euro, ok. 12,5% PKB) pozwoliły złagodzić skutki kryzysu i zminimalizować spowolnienie gospodarcze. W ramach dwóch pakietów finansowych przewidziano środki budżetowe na granty dla sektora prywatnego, pożyczki na korzystnych warunkach i pożyczki gwarantowane przez państwo. W 2020 roku Serbii udało się uniknąć spadku zarówno w przemyśle, jak i przetwórstwie, przy spadku eksportu towarów o zaledwie -2,3%. Uniknięto również spadku eksportu usług teleinformatycznych, a spadek budownictwa i inwestycji, mimo bardzo wysokiej bazy w 2019 r., został utrzymany na minimalnym poziomie.

¹ www.nbs.rs

MINISTERSTWO ROZWOJU,
PRACY I TECHNOLOGII

Zaktualizowane prognozy MFW wskazują na przejściowy spadek PKB o 1,5% w 2020 r. i odbicie do 5% w 2021 r. (wobec 4,2% w 2019 r.). Narodowy Bank Serbii zrewidował swoją prognozę wzrostu PKB do 1,0% w 2020 r. Komisja Europejska przewiduje (4. kwartał 2020 r.) spadek serbskiego PKB do -1,8% w 2020 r., a następnie wzrost o 4,8% w 2021 r. i 3,8% w 2022 r. Prognozy Komisji Europejskiej dotyczące stopy bezrobocia wyniosły 9,3% w 2020 r. i 9,6% w 2021 r. Według prognoz Banku Światowego (jesień 2020 r.) PKB spadnie o 3% w 2020 r. W 2021 r. Bank Światowy prognozuje bardziej umiarkowany wzrost na poziomie 2,9%.

	2020	2021
Bank Światowy	3,0	2,9
KE	-1,8	4
MFW	-4.0	6.0
Narodowy Bank Serbii	-5.1	4.2
Wiiw	-6.3	1.7
KE	-7.2	6.0

Wg informacji Agencji Rozwoju Serbii²Od 2007 roku Serbia przyciągnęła ponad 31 miliardów euro **bezpośrednich inwestycji zagranicznych**

Dzięki reformom gospodarczym, które przeprowadziła w poprzednim okresie, Serbia zajęła pozycję jednego z najważniejszych kierunków inwestycyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej. Wśród firm, które z powodzeniem działają na rynku serbskim znajdują się Bosch, Michelin, Siemens, ZF, Panasonic, NCR, Microsoft, Gorenje, Brose, Continental, Magna, Cooper Tires, Johnson Controls, Johnson Electric, Leoni, Fiat Chrysler Automobiles, Yazaki, Eaton, Herds, Swarovski, Aunde, Calzedonia, Mei Ta, Schneider Electric, Geox, Tarkett, Ling Long, Adient, Minth, Toyo Tires, MTU, Barry Callebaut, a także wiele innych.

Według najnowszego raportu „IBM Global Location Trends 2020” Republika Serbii jest światowym liderem pod względem liczby wolnych miejsc pracy powstałych w wyniku bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) w 2019 r.

W 2019 roku Serbia zajęła pierwsze miejsce na świecie pod względem liczby bezpośrednich inwestycji zagranicznych, wynika z corocznego raportu fDi Intelligence, części brytyjskiego dziennika „Financial Times”. 107 projektów typu greenfield umożliwiło Serbii przyciągnięcie 12 razy więcej bezpośrednich inwestycji zagranicznych, niż można by oczekiwać po wielkości jej gospodarki.

3. Ramy prawno – traktatowe współpracy gospodarczej

W dniu 1 czerwca 2011r. podpisana została umowa między RP a R. Serbii o współpracy gospodarczej, która weszła w życie 16 maja 2012r. Umowa przewiduje powołanie polsko-serbskiej komisji ds. współpracy gospodarczej, której głównym celem ma być zdynamizowanie współpracy, określenie jej priorytetów oraz możliwości pomocy przedsiębiorcom.

I posiedzenie Komisji miało miejsce w Belgradzie w dniach 23 – 24 października 2014r. w Belgradzie.

II posiedzenie odbyło się 7 listopada 2017 r. w Warszawie.

² <https://ras.gov.rs/publikacje>

MINISTERSTWO ROZWOJU,
PRACY I TECHNOLOGII

4. Wymiana handlowa z Polską w mln EUR

	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2020 2019
Eksport	698,3	807,3	821,8	833	780,9	94,3%
Import	254,2	330,7	381,3	486	525,4	108,3%
Obroty	952,5	1 138,0	1 203,1	1 319	1306,3	99,5%
Saldo	441,1	476,5	440,5	346,5	255,4	

Źródło: dane wg. GUS

Dane za 2020 r. wykazują nieznaczny spadek polsko – serbskiej wymiany handlowej o 0,5% w porównaniu z 2019 r. Wzajemne obroty handlowe osiągnęły wartość 1 mld 306,3 mln EUR. Polski eksport wyniósł 780,9 mln EUR (spadek o 5,7% w stosunku do 2019 r.). Import natomiast – 525,4 mln EUR (wzrost o 8,3% w porównaniu do 2019 r.).

Najważniejsze pozycje polskiego eksportu:

- papier i karton	- 3,3%
- części i akcesoria samochodów	- 3,3%
- podpaski higieniczne	- 3,0%
- pozostałe meble	- 2,3%
- silniki spalinowe tłokowe z zapłonem samoczynnym	- 2,1%
- koks i półkoks	- 1,8%
- artykuły do transportu i pakowania	- 1,7%

Najważniejsze pozycje polskiego importu:

- aparatura elektryczna	- 11,8%
- izolowane druty, przewody elektryczne	- 9,6%
- nowe opony pneumatyczne z kauczuku	- 5,7%
- wyroby walcowane	- 5,1%
- preparaty do prania	- 4,2%
- papier	- 3,9%
- owoce zamrożone	- 3,2%
- rudy cynku i koncentraty	- 3%

5. Współpraca inwestycyjno- kapitałowa

Do grona czołowych polskich inwestorów należą Grupa KOPEX, która wygrała przetargi prywatyzacyjne na 4 fabryki w Nišu (MIN Holding Co. AD MONT, MIN Holding Co. AD FITIP, MIN Holding Co. AD OPREMA i MIN Holding Co.A.D. SIVI LIV oraz TELE-FONIKA Kable S.A., która przejęła serbską fabrykę kabli - Fabrika Kablova Zaječar. Odnotowano także polskie inwestycje w sektorze IT. Grupa Asseco Poland przejęła 3 wiodące spółki serbskie z tego sektora.

Polskie inwestycje w Serbii do 2019 r. wyniosły 251,3 mln EUR (w 2018 r. wyniosły 296,8 mln EUR).

6. Stosunki Serbii z Unią Europejską

Priorytetem dla władz serbskich pozostaje integracja z UE. Serbia uzyskała status państwa kandydującego w dniu 1.03.2012 r. We wrześniu 2013 r. rozpoczął się wstępny screening prawa serbskiego pod kątem zgodności z *acquis communautaire*. W dniu 21.01.2014 r. nastąpiło otwarcie

MINISTERSTWO ROZWOJU,
PRACY I TECHNOLOGII

negocjacji akcesyjnych z Serbią. W 2013 r. Serbia otrzymała w ramach IPA 208 mln EUR pomocy. **Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu UE - Serbia wszedł w życie w dniu 1.09.2013 r.**

Proces negocjacji akcesyjnych: negocjacje w sprawie przystąpienia Republiki Serbii do Unii Europejskiej zostały formalnie otwarte podczas konferencji międzyrządowej w dniu 21 stycznia 2014 r. w Brukseli.

Od tego czasu otwarto osiemnaście. Oczekuje się, że najwięcej problemów przysporzy rozdział 35. („Inne kwestie”), obejmujący kwestię relacji z Kosowem. Być może uznanie niepodległości Prisztiny będzie w przyszłości warunkiem ostatecznego zamknięcia tego rozdziału i całych negocjacji. Serbia deklaruje chęć przystąpienia do Unii Europejskiej w roku 2025. Jednak ze względu na zmęczenie rozszerzeniem w krajach UE-15 jest to założenie mało realistyczne (być może stanowiące część strategii negocjacyjnej).

W raporcie KE z dn. 6 października 2020 r. o postępach Serbii w ramach rozszerzenia UE w części dot. normalizacji stosunków z Kosowem³, KE wskazała na prowadzony dialog przy jej udziale w dniach 12 i 16 lipca oraz 7 września 2020 r. Ponadto podkreślono, że w Brukseli odbyło się kilka spotkań ekspertów. Wg wniosków KE Serbia musi podjąć dalsze znaczące wysiłki i przyczynić się do zawarcia kompleksowego prawnie wiążącego porozumienia z Kosowem. Takie porozumienie – wg KE – jest pilne i kluczowe, aby Kosowo i Serbia mogły podążać swoją europejską drogą.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy.

- realizacja projektu „Aktywizacja eksportu na wybranych rynkach” – w przypadku Serbii było to górnictwo i energetyka,
- I posiedzenie Polsko-Serbskiej Wspólnej Komisji ds. współpracy gospodarczej, które miało miejsce w Belgradzie w dniach 23-24.10.2014r. Towarzyszyło temu posiedzeniu II Polsko – Serbskie Forum Gospodarcze.
- II posiedzenie Polsko-Serbskiej Wspólnej Komisji ds. współpracy gospodarczej odbyło się w dniu 7 listopada 2017 r. w Warszawie.

8. Potencjalne obszary współpracy.

Wśród potencjalnych dziedzin współpracy między Polską a Serbią należy wymienić: górnictwo, energetykę, zielone technologie, przetwórstwo rolno-spożywcze nowoczesne technologie oraz bankowość.

Opracowanie:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii
Luty 2021 r.

³ Commission Staff Working Document, Brussels, 6.10.2020 SWD(2020) 352 final